

הרפתקה בגן מקלט

גן לאומי ציפורי

בעקבות צמחים בסכנת הכחדה

הרפתקה ראשונה: למה צמחים צריכים מקלט? (ומי בכלל מאיים לפגוע בהם?)

ברוכים הבאים אל "גן מקלט לצמחים בסכנת הכחדה" בגן לאומי ציפורי.
רוצים לגלות את סיפורו המרתק של המקום? פשוט השלימו את המילים החסרות לפי האיורים!

2. $3000 - 800 = ?$

1.

מדינת _____ אמנם קטנה בשטחה, אך יש בה מגוון עצום של מיני צמחים. כמה עצום? יותר מ- _____ מינים שונים! הסיבה לכך היא כי ישראל נמצאת בנקודת מפגש של שלוש יבשות: אפריקה, אירופה ואסיה. כך, יש בה אזורי אקלים שונים, המתאימים למיני _____ רבים.

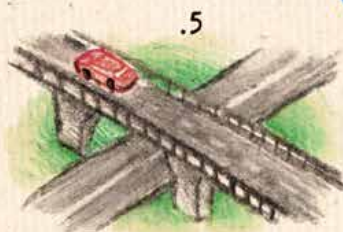

3.

4.

יותר מ-400 מיני צמחים בישראל מוגדרים "צמחים בסכנת הכחדה". כלומר, אם לא נשמור עליהם ועל בתי הגידול שלהם, יש סכנה אמיתית שהם ייעלמו מנופי הארץ (או אפילו מה _____ כולו). היעלמות הצמחים מתרחשת בעיקר בגלל שאנו בונים ערים, סוללים _____ ובכך פוגעים בטבע, לעיתים גם בלי כוונה.

5.

לפניכם איור שבו שדות חקלאיים, ובהם מסתתרות שיטות חקלאיות מסורתיות, לצד שיטות חקלאיות מודרניות.

☐ סמנו בעיגול את הפריטים המסורתיים ("כמו פעם"),

☐ ובריבוע - את הפריטים המודרניים ("של ימינו").

1.

2.

3.

4.

אחת הפעולות שמבצעת רשות הטבע והגנים היא הקמת גני מקלט לצמחים ברחבי הארץ, שבהם מגדלים צמחים מוגנים.

הצמחים כאן "ארים" בחלקות שדומות לבית הגידול הטבעי שלהם. במקרים מסוימים יש צמחים שמביאים במיוחד בעבורם את ה _____ שאליה הם רגילים, וככה הם מרגישים הכי ב _____ !

עוד מעניין לגלות כי בגן המקלט בציפורי מוצגים צמחים נדירים מבקעת בית נטופה. יחודה של הבקעה הוא בחלקות המעובדות בשיטות חקלאות מסורתיות, כמו פעם.

כלומר, שימוש במחרשה קטנה ובכלים ידניים ולא

ב _____ ענקי או ב _____ ריסוס שפוגעים מאוד

בצמחים המיוחדים שגדלים בשולי השדות ואף בתוכם.

הרפתקה שנייה: בקעה מוצפת מים

גשו למרפסת התצפית והביטו בנוף. מולכם משתרע עמק מוקף בגבעות והרים שנקרא בקעת בית נטופה. בימי החורף, שטחים רבים בבקעה מוצפים במים. חלק מהשטחים הם שדות שמעובדים בשיטות מסורתיות ובכלים ידניים, ממש כמו פעם.

בשוליים שבין אותן חלקות - שבהן מגדלים חיטה, מלפפונים, קישואים ועוד - בין ערמות אבנים שסוקלו מהשדות, גדלים צמחים נדירים שנמצאים בסכנת הכחדה. את חלקם תוכלו לפגוש גם בגן המקלט.

הידעתם?

דווקא שיטות החקלאות הקדומות, שהתחשבו בסביבה, סייעו לשמירה על החי והצומח בטבע.

הרפתקה שלישית: יוצאים לטיול בגן המקלט להכיר חברים חדשים

בגן המקלט "מתגוררים" כ-25 מינים של צמחים, שחלקם בסכנת הכחדה. אתם מוזמנים להכיר כמה מהם, הגדלים באדמות כבדות בבתי גידול שונים. כעת, צאו לטיול בין שכולי הגן, נסו למצוא את הצמחים הבאים וסמנו ב-V את ה"אוצרות" שגיליתם.

לא מצאתם? לא נורא, אולי הם מסתתרים היטב לצד השלט המספר עליהם, או שזו לא עונת הפריחה שלהם. מוזמנים לבחור ולצייר צמח שאהבתם.

1. מרוות יג ☐

עליי גדולים ויש לי עמוד תפרחת גבוה. אני פורחת באביב, ומואבקת בידי דבורים. אני גדלה בין סלעים, בחורשות וכרמים במקומות ספורים בצפון הארץ ובמרכזה, ולכן אני בסכנת הכחדה.

2. אלקנת הגלל ☐

עליי מכוסים בזיפים רכים וארוכים, אני פורחת באביב וגדלה באתרים בודדים בלבד, בין שולי שדות וכרמים, ולכן אני בסכנת הכחדה.

3. כף-צפ ☐ דע איזמלנית ☐

אני צמח חובב ביצות ובריכות מים טבעיות. חלקי התחתון טבול במים ויש לי עמודי תפרחת גבוהים ופירות עגולים. אני פורח באביב ובקיץ, וכן, גם אני צמח מוגן.

4. מיאגרון אד ☐

עמודי התפרחת שלי מזכירים צורת מנורה, פרחי ופירותי קטנים, וניתן למצוא אותי בגליל, באזורים שבהם אדמות כבדות מוצפות במים. אני בסכנת הכחדה.

5. נרקיס מצוי ☐

מי לא מכיר אותי - "מלך הביצה"? ביושן וצנוע, הריח שלי חזק ואני מכבב באגדות כה רבות. אני פורח בחורף, וביתר העונות לא תמצאו אותי כי הבצל שלי מתחבא מתחת לאדמה.

נצרת

5	4	3	2	1

כתבו את האותיות שמסומנות בצבע במקומות המתאימים, ותגלו פרח נדיר ומרשים - שמכל רחבי תבל צומח רק באזור ארץ-ישראל! הצמחים שבגן המקלט הובאו במבצע הצלה מיוחד משטחים בעיר נוף הגליל, שבהם בנו שכונה חדשה.

הרפתקה חמישית: שומרים על מינים בסכנת הכחדה

הקמת גני מקלט היא רק דרך אחת לשמור על מינים בסכנת הכחדה. ברשות הטבע והגנים, יחד עם גופים נוספים, מבצעים פעולות רבות נוספות במטרה להגן על מיני הצמחים המיוחדים הללו. רשמו ליד כל ציור את מספר הפעולה המתאים לו.

1. שמירת זרעי צמחים ב"בנק הגנים" 4. חקיקת חוקים למען שמירת הטבע
2. גידול צמחים בחממות מוגנות 5. הכרזה על שמורות טבע
3. שיקום בתי גידול והשבה לטבע של צמחים 6. העתקת (העברת) צמחים למקומות מוגנים

הרפתקה רביעית: מי מאיים על הצמחים הנדירים?

הגיע הזמן ללמוד מעט על האיומים הניצבים בפני הצמחים שפגשתם בגן המקלט. לפניכם ארבעה איומים. מתחו קו בין האיום לפתרון אפשרי:

סיימתם את כל המשימות? כל הכבוד!

חשוב לדעת:

טבע עשיר במיני צמחים הוא טבע בריא יותר לכולנו.
לנו, בני האדם, יש מחויבות כלפי שאר היצורים בעולם – בעלי חיים וצמחים.
אנו מפתחים את העולם ומשנים אותו ולכן החובה שלנו היא גם להגן עליו.

למידע נוסף היכנסו לאתר הצמחים בסכנת הכחדה:

redlist.parks.org.il

נהניתם?

בקרו וגלו אילו צמחים מחכים לכם בגני המקלט הנוספים של הרשות:
בשמורת טבע עין אפק, בגן לאומי כוכב הירדן, בשמורת טבע החולה,
בפארק (גן לאומי) נבי סמואל ובחי-רמון.

איור ועיצוב: ענבל שריד בר שקד כתיבה: איל שפירא
פיתוח תוכן והפקה: רחל אשכול ליווי מקצועי: מרגרטה וולצ'ק, מרב לבל